

Dela je več kot za en »šiht«!

Pogovor s Francijem Savencem, urednikom spletnih dveri Gore-ljudje.net

✍ Marjeta Keršič-Svetel

Alpinizem je dejavnost, ki je močno povezana z željo drugim povedati ali pokazati, kako je bilo na nekem vzponu, odpravi ... Že od vsega začetka alpinizma je tako. Vi ste se srečevali z različnimi oblikami tega pripovedovanja o alpinizmu in gorništvu: s pisanjem za časopise in revije, s filmom in zadnje čase seveda s svetovnim spletom. Kako se vam je porodila želja, da bi alpinistične in gorniške zgodbe približali javnosti?

Začetki te želje pri meni pravzaprav segajo v začetke mojega alpinizma. Tam nekje sredi 50. let 20. stoletja sem začel ugotavljati, da se o alpinizmu bolj malo poroča. Planinski vestnik je bil edini, ki je pisal o tem. Moram povedati, da ni pri meni nikoli šlo za kakšno literarno opisovanje ali kaj podobnega – bila je želja po poročanju, posredovanju stvarnih dejstev. Začel sem s pisanjem o alpinizmu v Planinskem vestniku. Pri tem sem nekako nasledil Ljuba Juvana. On je imel pred menoj rubriko z novicami iz alpinističnega sveta. Potem sem leta 1966 začel pošiljati prispevke v razne časopise in leta 1967 sem najprej začel v Delu z rubriko Planine in ljudje, mesec dni kasneje pa so začele izhajati Alpinistične novice. To sem potem počel skoraj dvajset let. Pa še tudi potem sem občasno pomagal naslednikom, ki so prevzeli to delo.

Pri alpinizmu je pogosto tako, da se vzponi dogajajo odmaknjeno od oči opazovalcev, in tisti, ki opravijo neko dejanje, so pogosto edine priče. Kako v takih okoliščinah zagotoviti objektivno poročanje?

Ja, to pa je ravno zdaj zelo aktualno! Na zadnji podelitvi zlatega cepina so spet prišle na dan dileme oziroma nestrinjanje s podatki, kot so jih o nekaterih vzponih dajali plezalci. Ob ponovnem oživiljanju dvomov v zvezi z Mae-

Franci Savenc v Boliviji leta 1964

strijem in njegovim vzponom na Cerro Torre so oživele tudi polemike o nekaterih drugih vzponih – in treba je priznati, da gre tudi za nekaj naših, slovenskih. Jaz sem se ves čas držal načela, da verjamem na besedo – dokler ni res zelo resnih razlogov za dvom. Od alpinistov nikoli nisem zahteval dokazov. Tako ravna večina kronistov: zanašamo se na podatke, ki jih o vzponu daje akter. Imel pa sem primer

Nekdanja spletna stran GORE ... LJUDJE

hrvaškega plezalca, ki je poročal o vzponih v Paklenici – pa so potem dokazali, da tistega ni splezal. Moram priznati, da sem bil večinoma preveč zaposlen, da bi lahko preverjal vsako poročilo. Vse to sem namreč počel ob svoji redni službi! Vmes sem tudi vodil INDOK službo Planinske zveze Slovenije, kjer smo želeli arhivirati vse podatke. Žal je to delo zamrlo in podatki so se porazgubili ... Z vsem tem je bilo res veliko dela!

Je naša planinska organizacija res ena redkih na svetu, ki ne skrbi za arhiv alpinističnih vzponov in dokumentiranje svoje pretekle dejavnosti sploh?

in arhivih posameznikov ... Po dveh mandatih nisem več želel voditi INDOK službe pri PZS, in potem je pač vsa stvar šla v pozabo.

Vrniva se k vašemu delu. Začelo se je z Alpinističnimi novicami. Kako pa se je rodila ideja o spletnih straneh Gore-ljudje.net?

Sprva so pri elektronskem pogovarjanju, če lahko tako rečem, sodelovali samo ljudje, ki so se poklicno ukvarjali z računalniki. Ni bilo »amaterjev«. Začelo se je v času, ko domači računalniki še niso bili razširjeni. Zelo hitro so se pojavile elektronske konference, ki so imele za temo gore. Zanimivo! Ko pa se je začelo obdobje spletnih strani, sem nekaj časa poskušal v okviru spletnih strani PZS. Toda ugotovil sem, da bi moral za vsako stvar iskati soglasja in dovoljenja ... Odločil sem se in ob pomoči Branka Ivanka smo 21.12. 1998 predstavili GORE...LJUDJE, ki so razrasle v sedanje "slovenske planinske dveri" Gore-ljudje.net.

Današnja spletna stran Gore-ljudje.net

Koliko vam zdaj pri vašem delu stoji ob strani PZS?

Trenutno prav nič. Sem in tja pošljejo kaj, kar želijo objaviti. Drugače pa ni kakšne podpore. Gore-ljudje.net so samostojna, neodvisna tvorba. V tem je seve-

da določena prednost. Odnos vrhov planinske organizacije do naših spletnih strani in dela pa mi ni povsem jasen. Nedavno mi je nekdo rekel: »To je konkurenca PZS!« Takemu odnosu se čudim ...

Vsebina Gore ... ljudje je precej drugačna od vsebinske zasnove strani PZS. V čem je bilo vsebinsko razhajanje?

Moja želja je zbrati čim več ali pa kar »vse« o planinstvu v najširšem pomenu. Tudi o spremljajočih pojavih in dejavnostih. Od dela planinske organizacije do alpinizma, od ekoloških problemov gora do mednarodnega dogajanja, čeprav gre marsikdaj za stvari, ki se dogajajo izven planinske organizacije. So pa del zanimanja za gore in tudi del zahajanja v gore. Ideja leksikona in kronike o gorah je pri meni prisotna že od vsega začetka. Ko sem pred dvaindvajsetimi leti kupoval prvi računalnik, sem samo slutil, da je to dobro orodje za kronista – ampak takrat so bili sistemi popolnoma drugačni. Zdajšnji splet pa za tako kroniko ali zbirke podatkov ponuja fantastične možnosti. Seveda pa je s tem ogromno, ogromno dela. Moram reči, da je tako univerzalnih spletnih strani, kot so Gore ... ljudje, še danes pravzaprav zelo malo. Seveda obstajajo posamezne bolj specializirane strani, ki imajo bogatejše podatke – recimo o vzponih na osemtisočake. Toda Gore-ljudje.net imajo zelo pester nabor vsebin! Taka širina drugod ni ravno pogosta.

Koliko ljudi je pravzaprav za stranmi Gore-ljudje.net?

Imamo preko 1700 članov. Registriranih. Neregistriranih obiskovalcev je seveda več. Velikanska večina se registrira s pravimi podatki. Sem in tja se pojavi kdo, ki se prijavi z lažnimi podatki, da bi zakril svojo identiteto. Navadno jih hitro razkrinkamo! No, ampak toliko članov še ne pomeni, da vsi sodelujejo. Nekateri sodelujejo v diskusijah, veliko se jih registrira zaradi malih

oglasov ... Mnogi pišejo pripombe na članke. Mislim, da je prav ta interaktivnost, to, da lahko vsak pošlje svoje pripombe, mnenja, ena od velikih prednosti spletnih strani. Pripomb na objave je včasih kar veliko in v glavnem so konstruktivne. Tistih, ki objavljajo strani oziroma avtorske rubrike, ki jih vlagajo v strežnik, je pa seveda mnogo manj.

Vi ste v eni osebi urednik in »deklica za vse«. Kdo vam pomaga po tehnični plati?

Spletni mojster v smislu programiranja je Branko Ivanek, ki mi je programsko postavil že prve spletne strani. Zdaj imamo namreč že drugo verzijo. Prva verzija je bila še statična. Zdaj imamo dinamične strani, ki delujejo z bazo podatkov in se kreirajo na zahtevo. Zdaj pa Branko že zaključuje dela na tretji verziji, za katero delamo že več kot leto dni.

Koliko vašega časa je v teh spletnih dverih Gore-ljudje.net?

Ja, kot ponavadi rečem: več kot za en »siht«! Osem, pa tudi deset ur dnevno. Ni sobot in nedelj. Da kak dan sploh ne bi delal, pa sploh ne pomnim!

Kaj pa hribi? Imate sploh še čas, da greste v gore?

Sem in tja še, seveda! Ko pridem s ture domov, se je pa treba zvečer usesti za računal-

Spletna stran Planinske povezave

nik! Tisti dan seveda ne delam deset ur, ampak morda tri ali štiri – toda primanjkljaj pa je treba nadoknaditi naslednji dan.

Seveda se pri takem delu človek sreča tudi z etičnimi vprašanji in dilemami: kaj povedati, kaj zamolčati? Kako rešujete take dileme?

Take dileme seveda so. Zmeraj bo tako. Čudežnega splošnega recepta za rešitev teh vprašanj ni. Ob zelo občutljivih stvareh pač samo poobjavljamo poročila drugih. Zlasti je tako na primer ob nesrečah. Za ostale članke pa je tako: ko dobim od nekoga članek, ga pripravim za objavo, morda kaj popravim, mu sporočim naslov, da si ga ogleda – potem pa, če se le da, sporočim naslov strani za predogled, da lahko predlaga še kakšno spremembo ali kaj doda.

Česa Franci Savenc kot urednik spletnih strani ne bi nikoli objavil?

Eno je objaviti, drugo pa poobjaviti. To je velika razlika. Poobjaviti poskušam vse, kar se kakor koli tiče planinstva. Tu ni omejitev. Ne-

kateri so zaradi tega včasih malo hudi, češ da ne bi smel objaviti kritičnih člankov, ki na primer mečejo slabo luč na PZS. Ampak moje stališče je, da je to bilo nekje objavljeno, šlo je v javnost in prav je, da na to opozorimo oziroma to prikažemo tudi pri nas. Predstavljam si, da bo namreč nastal arhiv, ki bo celovito odražal vse dogajanje v zvezi z gorami in planinstvom. Dostopen bo vsem in bo lahko služil za analiziranje našega planinstva. V diskusijah pa se občasno pojavi kakšen prispevek, napisan zelo žaljivo, surovo ali s prizvokom neresnic ... Nekaj takih prispevkov smo tudi že brisali.

Pred nekaj leti je bil v okviru filmskega festivala v Trentu posvet o spletnih straneh in alpinizmu. Zanimivo, da so se tam zelo kresala mnenja o vlogi osebnih spletnih strani in spremljanju ekstremnih podvigov v gorah. Postavilo se je vprašanje etike, vprašanje stiske posameznika, ki se znajde v primežu javnosti, sponzorjev in dejstva, da njegovo agonijo na gori lahko preko spleta spremljajo tisoči ljudi v foteljih ... Kako gledate na to?

V teh primerih gre običajno za osebne strani posameznikov ali odprav. Mi nudimo samo povezave na njihove strani. Poobjavimo seveda precej. Ampak marsičesa, kar ti posamezniki tlačijo na svoje spletne strani, jaz osebno ne bi dajal na splet. Je pa internet omogočil nekaj povsem novega: sediš doma ob računalniku in spremljaš alpinista, ki prav tisti hip visi nekje v steni. Zdaj se jasno kaže, da je spletno poročanje pred drugimi: celo pred radijskim, pred televizijskim pa sploh. Vsak hip lahko od koder koli interaktivno in multimedijsko poročate. Tega nima noben drug medij. Prej so ta medijski pritisk doživljali recimo nogometaši ali pa smučarji na tekmovaljih. No, zdaj to doživljajo tudi alpinisti. Seveda tisti, ki to hočejo. Pred nekaj leti smo imeli okroglo mizo o poročanju o alpinizmu in o stikih z javnostjo. Takrat so strokovnjaki opozarjali alpiniste, da čisto gotovo s po-

Spletna stran Planinske zveze Slovenije

ročanjem ne bodo zmeraj zadovoljni. Alpinisti bi najraje medijsko pozornost samo takrat, kadar jim to ustreza – večinoma takrat, ko jim kaj uspe, in pa zato, da pridobivajo pokrovitelje. Ampak mediji ne delujejo tako: mediji iščejo in objavljajo tudi problematične stvari, stiske, škandale. Stiska v steni je za medije še zanimivejša kot uspeh nekega vzpona. Tako je in to moramo pač sprejeti.

Spletna stran Alpinizem.info

Zato da lahko objavljate nekaj, kar mnogi z velikim veseljem spremljamo in prebiramo, ste si morali tako rekoč ustvariti svoj medij. Po drugi strani so Alpinistične novice kot rubrika v Delu odšle s prizorišča, televizija ne kaže velikega interesa, pa tudi drugi mediji ne. Kako to?

Mislím, da je težava v tem, da novinarji o gorah in alpinizmu vedo premalo, da bi lahko kakovostno poročali. Pogosto so novinarska poročila tako nestrokovna, da naletijo na zgražanje pri tistih, ki se ukvarjajo z alpinizmom. Potem jih pa seveda mine, da bi obravnavali take teme. To je ena plat. Druga plat je, da to niso vsebine, nad katerimi bi se navduševala uredništva. Tudi pri nas imajo največ obiska tiste objave, ki kakor koli »dišijo« po kakšni nesreči. Tako pač je – to ljudi izgleda zanima. Uredniki alpinizma ne štejejo med športe – vsaj ne obravnavajo ga enakopravno z recimo olimpijskimi športi. Alpinizem kot »osvajanje nekoristnega sveta« pa urednikov ponavadi ne zanima kaj dosti.

Kakšen je obisk spletnih dveri Gore-ljudje.net?

Obisk teh strani je različen. Rekord je bil letošnjega 6. marca: 1675

obiskovalcev, povprečje pa je yadnje mesece med 1300 in 1400 na dan. Obiskovalcev, ne obiskov! Ko se ve, da se nekaj posebnega dogaja ali da se bo zgodilo – takrat obisk zelo naraste. Večina obiskovalcev je stalnih in velik del jih strani obišče tudi po večkrat na dan.

Slovenski medijski prostor ni dovolj velik, da bi prenesel profesionalne medije te vrste?

Ja, no ... Zaenkrat še ni tako razvit, da bi bil lahko finančno zanimiv. Povpraševanje je premajhno. Dolgo časa sem moral sam financirati vse tole delo. Ko smo se razvijali, se je sčasoma pokazalo, da le imamo nekaj reklamnih pasic. Ker je bilo za to treba izstavljati račune,

Spletna stran Planinskega vestnika

Franci Savenc

smo ustanovili planID, d. o. o., da lahko manipuliramo z reklamami. Toda te reklame ne pokrijejo niti vseh stroškov – kaj šele, da bi lahko prispevke honoriral! Ne vem, kako bomo shajali – morda bi morali dobiti kakšnega pokrovitelja ...

Imate občutek, da drži mnenje, da Slovence premalo zanima preteklost in večina meni, da se je svet začel z njimi?

Ja, to pa popolnoma drži in zdi se mi, da je v zadnjem času tega vse več. Za alpinizem je vsaj včasih veljalo, da je pomembno poznati tudi zgodbe, take in drugačne, povezane z gorami, plezalnimi smermi, osebnostmi, pa rastlinstvo, pa zgodovino ... Dandanes se dogaja, da se odprave namenijo nekam, pa o svojih ciljnih poznajo manj podatkov, kot jih imam jaz v spominu. Ne raziskujejo, ne seznanjajo se s tem, kaj se je tam doslej dogajalo. To me res malo preseneča. Današnji alpinisti so vse bolj samo športniki. Zato je od njih velikokrat dandanes tudi težko dobiti izčrpnije podatke, opise ... Še težje je od njih pričakovati, da bodo kaj naredili za skupno dobro.

Pri drugih narodih je zelo uveljavljeno širše gledanje na gorništvo in gore: organizirajo festivale, imajo znanstvene ustanove, ki se posvečajo goram, alpinizem je dejansko zanje samo eden od elementov široke gorske kulture ... Pri nas je to malo drugače?

☞ Vladimir Habjan

je dobro, da naziv alpinist dobiš po določenem šolanju, ko imaš neko znanje in izkušnje. Toda dandanes se z alpinizmom ukvarja marsikdo izven alpinističnih vrst. Nekateri niso niti člani planinskih društev. Zanimivo, da včasih taki malo bolj podjetni gorniki o gorah vedo precej več kot marsikateri alpinist.

Vi dejansko investirate večji del svojega življenja in energije v spletne strani Gore-ljudje.net. Kaj je vaše zadovoljstvo pri tem? Zakaj to počnete?

Prav gotovo le iz osebnega zadovoljstva, da uresničujem ideje, zaradi katerih sem se z informacijami začel ukvarjati.

Kakšne pa so želje za naprej?

Želja je, da bi spletno mesto še razvili. Imamo novičarsko stran, ki se precej hitro ažurira, poleg tega imamo že zbirko skoraj tisoč povezav z drugimi spletnimi stranmi. Rad pa bi, da bi nastal še register alpinističnih tur – vodniško pripravljene predstavitve alpinističnih tur z opisi in vsemi zanimivimi podatki. Že zdaj imamo leksikon – ampak rad bi, da bi vse te informacije, ki jih objavljamo, vgrajevali v leksikonsko zgradbo pod posameznimi gesli. Menim, da bi bilo to zelo koristno za prihodnost. Tako bi nastala ogromna zbirka podatkov o posameznih geslih – recimo kočah, posameznih gorah, območjih, osebah in tako naprej. Tudi preteklost bi radi bolje predstavili, s kroniko... Rad bi, da bi bilo vse to dosegljivo na spletu. ●